

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 ja 46 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vaihto-omaisuuden yleinen aliarvostusmahdollisuus alennettavaksi elinkeinotulon verotuksessa nykyisestä 50 prosentista 40 prosenttiin. Kolmen vuoden siirtymäaikana verovelvollisen ei muutoksen johdosta tarvitsisi tehdä markkamääräistä alennusta aliarvostukseen, vaan varauksen markkamäärä saisi olla sama kuin edellisenäkin verovuonna.

Maksettujen palkkojen määrän perusteella tehtävän toimintavaruksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 20 prosentista 25 prosenttiin vuoden 1986 alusta ja vuoden 1987 alusta 30 prosenttiin.

Esitys liittyy vuoden 1986 tulo- ja menoarvioesitykseen.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Vaihto-omaisuuden yleinen aliarvostusmahdollisuus

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 28 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella verovuoden päättyessä olevan vaihto-omaisuuden hankintamenosta on verovuoden kuluja se osa, joka ylittää vastaavan vaihto-omaisuuden hankintaan verovuoden päättyessä todennäköisesti tarvittavan hankintamenon tai siitä samana ajankohtana todennäköisesti saatavan luovutushinnan. Pykälän 2 momentin mukaan verovelvollisen vaatiessa on verovuoden kuluja myös enintään 50 prosenttia siitä vaihto-omaisuuden hankintamenon osasta, jota ei 1 momentin mukaan ole katsottu kuluksi. Vaihto-omaisuuden arvostukselle on säädetty täten ehdoton alaraja, joka on puolet alimman arvon mukaisesta arvosta. Verovelvollinen voi kirjata verovuoden kuluksi vähennyksen joko enimmäismäärän suuruisena, tätä pienempänä tai jättää sen kokonaan teke-

mättä. Jos verovelvollinen on tehnyt elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n mukaan toimintavaruksen, verovuoden kuluja saa olla vain enintään 35 prosenttia.

Tuloksentasauskeinoja kehittämällä on pyritty saattamaan eri toimialoilla toimivat yritykset varausmahdollisuuksien suhteen entistä tasavertaisempaan asemaan. Tämän mukaisesti on viime vuosina palkkojen perusteella tehtävän toimintavaruksen tekemismahdollisuuksia parannettu. Uudet säännökset ovat lisänneet työvoimavaltaitten alojen varausmahdollisuuksia. Tästä huolimatta varausmahdollisuuksia on arvosteltu siitä, että niiden tekeminen edellyttää pääomien sitomista vaihto- tai käyttöomaisuuteen.

Varausmahdollisuuksien kehittämistä siihen suuntaan, että ne tulisivat taloudellisesti edullisiksi nykyistä laajemmalle piirille yrityksiä, ehdotettiin yritysverotuksen kehittämislinjakomitean mietinnössä (1984:54). Nyt ehdotettavat muutokset sekä vaihto-omaisuuden aliarvostusmahdollisuuksia että toimintavarausta koskeviin säännöksiin perustuvat komitean ehdotuksiin.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että verovelvollisen vaatiessa verovuoden kuluja olisi enintään 40 prosenttia siitä hankintamenon osasta, jota ei 1 momentin perusteella ole katsottu kuluksi. Jos verovelvollinen on verovuonna tehnyt lain 46 a §:n mukaan toimintavaruksen, verovuoden kuluja saa olla enintään 35 prosenttia. Tähän enimmäismäärään ei siis ehdoteta muutosta.

1.2. Toimintavarauus

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n 1 momentin mukaan verovelvollinen, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia lukuun ottamatta, saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavaruksen. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavaruksien yhteismäärä ei saa ylittää 20 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä. Säännöstä tässä muodossa sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1984 toimitettavassa verotuksessa (485/84). Varauksen tekeminen rajoittaa mahdollisuuksia varaston aliarvostukseen, kuten edellä on selostettu.

Jotta erityisesti työvoimavaltaiten toimialojen ja pienen ja keskisuuren yritystoiminnan tuloksentasausmahdollisuuksia parannettaisiin, ehdotetaan toimintavaruksen enimmäismäärä korotettavaksi nykyisestä 20 prosentista 30 prosenttiin. Vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa sovellettaisiin vielä 25 prosentin suuruista toimintavarausta.

Edellä esitetyn mukaisesti ehdotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 a §:n 1 momentti muutettavaksi siten, että toimintavaruksen määrä ei saa ylittää 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Muutokset lisäisivät niiden yritysten varausmahdollisuuksia, joiden maksamat palkat vuosittain ylittävät 50 prosenttia tilinpäätöshet-

ken vaihto-omaisuuden hankintamenosta. Näitä ovat palvelutoimialojen lisäksi useimmat teollisuuden ja useat kaupan alat. Varausmahdollisuuksien väheneminen kohdistuisi pieneen ryhmään kaikkein pääomavaltaisinta yritystoimintaa. Tavoitteena on ollut muutosehdotusten mitoittaminen sellaisiksi, että niiden yhteisvaikutus olisi mahdollisimman neutraali.

Ehdotusten arvioidaan vähentävän valtion verotuloja vuonna 1986 noin 40 miljoonalla markalla.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Sitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin siten, että vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa 46 a §:ssä tarkoitettua toimintavaruksen enimmäismäärä ei saisi ylittää 25 prosenttia maksettujen palkkojen määrästä. Vuodelta 1987 toimitettavassa verotuksessa olisi varauksen enimmäismäärä ensimmäisen kerran 30 prosenttia.

Vaihto-omaisuuden aliarvostusmahdollisuuksien supistamista koskevaan säännökseen ehdotetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa. Tarkoituksena on, että muutoksen johdosta vaihto-omaisuuden aliarvostuksen markkamäärää ei tarvitse alentaa. Tämän mukaisesti ehdotetaan, että vuosilta 1986—1988 toimitettavissa verotuksissa verovelvollisella on lain 28 §:n 2 momentin nojalla oikeus lukea kuluksi yhtä suuri markkamäärä kuin edeltäneenä verovuonna. Kulun määrä ei saa kuitenkaan ylittää ennen lain voimaantuloa voimassa olleita enimmäismääriä eli 50 prosenttia hankintamenon määrästä ja 35 prosenttia, jos verovelvollinen on tehnyt toimintavaruksen.

4. Säättämisjärjestys

Koska vaihto-omaisuuden aliarvostusmahdollisuuksien supistaminen kiristää elinkeinotulon veroperusteita, lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n mukaisessa uutta tai lisättyä veroa koskevassa säättämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 ja 46 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain 28 §:n 2 momentti ja 46 a §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 28 §:n 2 momentti 19 päivänä marraskuuta 1982 annetussa laissa (838/82) ja 46 a §:n 1 momentti 29 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (485/84), näin kuuluviksi:

28 §

Verovuoden kulua on verovelvollisen sitä vaatiessa lisäksi enintään 40 prosenttia siitä hankintameno osasta, jota ei 1 momentin säännösten perusteella ole katsottu kuluksi. Sellaisen verovelvollisen, joka on verovuonna tehnyt 46 a §:n nojalla toimintavarausten tai jolla on aikaisemmin tehtyjä purkamattomia toimintavarauksia, verovuoden kulua on kuitenkin enintään 35 prosenttia edellä mainitusta hankintameno osasta.

46 a §

Verovelvollinen, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia lukuun ottamatta, saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavarausten, kuitenkin niin, että verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 30 prosenttia tilikauden päättymistä edel-

täneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin niin, että vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 25 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

Vuosilta 1986—1988 toimitettavissa verotuksissa verovelvollisella on oikeus 28 §:n 2 momentin nojalla lukea kuluksi yhtä suuri markkamäärä kuin edeltäneenä verovuonna, kuitenkin niin, että kulun määrä ei saa ylittää ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita suhteellisia enimmäismääriä.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 1985

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Ahti Pekkala*

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 28 ja 46 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan elinkeinotulon verottamisesta 24 päivänä kesäkuuta 1968 annetun lain 28 §:n 2 momentti ja 46 a §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 28 §:n 2 momentti 19 päivänä marraskuuta 1982 annetussa laissa (838/82) ja 46 a §:n 1 momentti 29 päivänä kesäkuuta 1984 annetussa laissa (485/84), näin kuuluviksi:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

28 §

Verovuoden kuluja on verovelvollisen sitä vaatiessa lisäksi enintään 50 prosenttia siitä hankintamenon osasta, jota ei 1 momentin säännösten perusteella ole katsottu kuluksi. Sellaisen verovelvollisen, joka on verovuonna tehnyt 46 a §:n nojalla toimintavarausten tai jolla on aikaisemmin tehtyjä purkamattomia toimintavarauksia, verovuoden kuluja on kuitenkin enintään 35 prosenttia edellä mainitusta hankintamenon osasta.

46 a §

Verovelvollinen, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia lukuun ottamatta, saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavarausten, kuitenkin niin, että verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 20 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

28 §

Verovuoden kuluja on verovelvollisen sitä vaatiessa lisäksi enintään 40 prosenttia siitä hankintamenon osasta, jota ei 1 momentin säännösten perusteella ole katsottu kuluksi. Sellaisen verovelvollisen, joka on verovuonna tehnyt 46 a §:n nojalla toimintavarausten tai jolla on aikaisemmin tehtyjä purkamattomia toimintavarauksia, verovuoden kuluja on kuitenkin enintään 35 prosenttia edellä mainitusta hankintamenon osasta.

46 a §

Verovelvollinen, raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksia lukuun ottamatta, saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavarausten, kuitenkin niin, että verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Sitä sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa, kuitenkin niin, että vuodelta 1986 toimitettavassa verotuksessa toimintavarausten yhteismäärä ei saa ylittää 25 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen ennakonpidätysten alaisten palkkojen määrästä.

Vuosilta 1986—1988 toimitettavissa verotuksissa verovelvollisella on oikeus 28 §:n 2 momentin nojalla lukea kuluksi yhtä suuri markkamäärä kuin edeltäneenä verovuonna, kuitenkin niin, että kulun määrä ei saa ylittää ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita subteellisia enimmäismääriä.